โยงข้อมูลระหว่างกรมศุลกากรกับหน่วยงานอื่น เช่น กรมสรรพากร ธนาคารแห่งประเทศไทย จะช่วยลดความเป็นไปได้ของการแจ้งราคาเท็จเพื่อเลี่ยงภาระภาษีศุลกากรและภาษีเงินได้พร้อมๆกัน

2. ปัญหาราคา c.i.f. และราคา f.o.b. เนื่องจาก GATT ยังคงเปิดโอกาสให้ค่าขนส่งสินค้าและค่าประกันภัย (ผลต่างระหว่างราคา c.i.f. และราคา f.o.b.) เข้ามามีอิทธิพลทางราคาต่อไป ตาม Paragraph 2 Article 8 ที่ยินยอมให้สมาชิก(ประเทศผู้นำเข้า) เลือกใช้ราคา c.i.f. หรือราคา f.o.b. หรือราคาในระหว่างนั้นเป็นฐานในการคำนวณภาษีศุลกากรตามราคา (Ad Volarem Tariff Rate) ได้ ในด้านหนึ่งการที่ GATT ยังยอมให้ประเทศต่าง ๆ มีสิทธิที่จะเลือกใช้ราคาใดก็ได้นั้นเป็นเสมือนการยินยอมให้ประเทศที่เลือกใช้ราคา c.i.f. เก็บภาษีศุลกากรจากบริการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศและการประกันภัยในการขนส่งสินค้าดังกล่าว ซึ่งแม้อาจจะไม่มีผลกระทบที่ชัดเจนต่อธุรกิจพาณิชยนาวีที่อุปสงค์ถูกเหนี่ยวนำด้วยอุปสงค์ในสินค้าที่ถูกประเมินราคา แต่ก็สร้างความบิดเบือนทางราคาในระหว่างประเทศให้มากขึ้น โดยในอีกด้านหนึ่งภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นจากค่าขนส่งและประกันภัย จะทำให้ราคาภายในประเทศของสินค้านำเข้าสูงขึ้นอีก เป็นการไม่เป็นธรรมแก่ประเทศที่อยู่ห่างไกลออกไป และในกรณีที่ประเทศมีเมืองท่าในหลาย ๆ ภูมิภาค ภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นจะเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่ผู้นำเข้าจะใช้ในการตัดสินใจว่าจะนำเข้าสินค้าที่เมืองท่าใด จากประเทศใด ซึ่งนอกจากจะมีผลต่อทิศทางการค้าระหว่างประเทศแล้วยังจะส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงระดับของความแตกต่างทางราคาในระหว่างภูมิภาคและอุปสงค์ของการขนส่งสินค้าทางบกระหว่างเมืองท่ากับภูมิภาคอื่นของประเทศอีกด้วย ยิ่งกว่านี้ค่าขนส่ง(ทางเรือ)ยังมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นตามมูลค่าของสินค้า (โครงการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาการขนส่งสินค้าไทย, 2533) จึงเป็นไปได้ว่าความแตกต่างระหว่างราคา c.i.f. และราคา f.o.b. จะเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญมากยิ่งขึ้น

ยิ่งไปกว่านี้ การที่ GATT เปิดช่องให้สมาชิกเลือกใช้ราคา c.i.f. หรือราคา f.o.b. หรือราคาระหว่างราคาทั้งสองได้ ก็มิได้เป็นการบังคับว่าจะต้องใช้เหมือนกันทุกๆสินค้าหรือทุกๆประเทศคู่ค้า ประเทศสมาชิกอาจใช้ความแตกต่างระหว่างราคา c.i.f. และราคา f.o.b. เป็นเครื่องมือในการเลือกปฏิบัติได้ เช่น ใช้ราคา c.i.f. (หรือราคา f.o.b.) กับสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง หรือสินค้าจากประเทศหนึ่งประเทศใด แล้วใช้ราคา f.o.b. (หรือราคา c.i.f.) กับสินค้าอื่นหรือประเทศอื่นได้ ซึ่งถ้าเป็นดังนี้ปัญหาที่เกิดจากการประเมินราคาทางศุลกากรก็จะยังไม่หมดสิ้น เพียงแต่มีรูปแบบที่เปลี่ยนไปเท่านั้น

3. ปัญหา Transfer Pricing การกำหนดให้ใช้ราคาซื้อขายเป็นราคาประเมินทางศุลกากรตาม Note 4 to Article 1 ได้เพิ่มเติมไว้ว่า "The flow of dividends or other payment, from the buyer to the seller that do not relate to the imported good are not part of custom value" เนื่องจาก GATT มิได้ให้ความสำคัญต่อกรณีที่ผู้ซื้อและผู้ขายทำการซื้อสินค้าอื่นใดอีก นอกเหนือไปจากสินค้าที่กำลังถูกประเมินราคา ประเด็นนี้จึงเปิดช่องโหว่คู่ค้าที่มิได้ซื้อขายสินค้ากันเพียงอย่างเดียวสามารถถ่ายเทราคาจากสินค้าที่อยู่ในพิกัดที่มีอัตราภาษีสูงไปสู่สินค้าที่อยู่ในพิกัดที่มีอัตราภาษีต่ำเพื่อเลี่ยงภาระภาษีได้

ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีความเป็นไปได้ที่จะมีการหลีกเลี่ยงภาษีโดยการ Re-export สินค้าในราคาที่ต่ำกว่าความเป็นจริงจากประเทศที่ผู้นำเข้าไม่มีภาระภาษี ถ้าค่าใช้จ่ายในการ Re-export นั้นต่ำกว่าภาระภาษีที่จะเลี่ยงได้

4. ปัญหาผู้ผูกขาด ปัญหาการมอบหมายให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นตัวแทนหรือผู้จัดจำหน่ายแต่เพียงผู้เดียวมิได้รับการแก้ไข ปัญหานี้ทำให้ตัวแทนหรือผู้จัดจำหน่ายสินค้าจากประเทศอุตสาหกรรมบางประเภทมีอำนาจผูกขาดที่จะกำหนดราคาภายในประเทศเพื่อสร้างกำไรส่วนเกินสูงสุด การจะใช้ราคาจำหน่ายภายในประเทศของสินค้านำเข้ามาใช้ในการประเมินราคาหักลดอาจทำให้ราคาประเมินสูงขึ้นเพราะค่าเช่าทางเศรษฐศาสตร์ที่เป็นข้อมูลที่ผู้ประกอบการไม่พร้อมที่จะเปิดเผย จึงอาจสร้างความยุ่งยากในการประเมินราคาหักลดและอาจสร้างความขัดแย้งในราคาที่ประเมินจากราคาหักลดได้

5. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย จากการสัมภาษณ์ผู้นำเข้าส่วนใหญ่ พบว่า มีความสัมพันธ์กับผู้ขายในลักษณะที่ GATT ถือว่ามีอิทธิพลต่อราคา ดังนั้นถ้าความสัมพันธ์มีผลต่อการประเมินภาษีจึงมีปัญหาว่าผู้นำเข้ายินดีจะเปิดเผยข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อผู้ขายมากน้อยเพียงใดและถ้าเปิดเผยจะสามารถเชื่อถือได้ในระดับใด ตลอดจนเวลาและค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นในการพิสูจน์ว่าผู้ซื้อและผู้ขายไม่มีความสัมพันธ์กันตามที่กำหนด หรือแม้จะมี ความสัมพันธ์ดังกล่าวก็ไม่มีอิทธิพลต่อราคา ค่าใช้จ่ายเหล่านี้ยากที่จะประเมินได้และดูไม่ชัดเจนว่าในทางปฏิบัติแล้วจะมีความยุ่งยากเพียงใด

ทำนองเดียวกันในกรณีที่กรมศุลกากรไม่ยอมรับราคาซื้อขาย และต้องใช้ราคาซื้อขายของสินค้าที่เหมือนกันทุกประการทั้งในด้านกายภาพ คุณภาพ และการยอมรับ ซึ่งผลิตในประเทศเดียวกัน และถูกส่งมายังประเทศผู้นำเข้า (ประเทศไทย) ในเวลาเดียวกันก็ไม่ใช่สิ่งซึ่งปฏิบัติได้โดยง่าย การใช้ราคาสินค้าที่คล้ายคลึงกันก็อาจสร้างปัญหาที่ไม่แตกต่างกัน

6. ขั้นตอนในการหาราคาซื้อขายของสินค้าชนิดเดียวกันหรือเหมือนกันมีช่องโหว่ เนื่องจาก GATT กำหนดให้ใช้ราคาซื้อขายของสินค้าที่ถูกส่งออกจากประเทศใด ๆ ก็ได้มายังประเทศผู้ซื้อ แม้จะกำหนดให้อยู่ภายใต้ลักษณะการซื้อขายเดียวกันมากเท่าที่จะทำได้ มาปรับด้วยความแตกต่างของระยะทาง (ค่าขนส่งและค่าประกันภัย) ก็ตาม เนื่องจากมีการเปิดโอกาสให้ผู้ประเมินสามารถเลือกใช้ราคาจากประเทศใดๆก็ได้ ถ้ามีการเลือกสินค้าที่ถูกส่งออกจากประเทศที่มีต้นทุนการผลิตสูงกว่าประเทศผู้ส่งออกสินค้าที่กำลังพิจารณา ราคาซื้อขายของสินค้าชนิดเดียวกันหรือเหมือนกันก็อาจถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงภาระภาษีและระดับการคุ้มกันอุตสาหกรรมภายในประเทศ

Paragraph 3 ของ Articles 2 และ 3 ที่ให้เลือกใช้ราคาต่ำสุดจากราคาซื้อขายสินค้าชนิดเดียวกันหรือเหมือนกันหลาย ๆ ราคา ไม่น่าจะป้องกันปัญหาดังกล่าวได้

7. ทำให้ผู้นำเข้ารายใหญ่มีอิทธิพลต่อราคาประเมิน การกำหนดให้ใช้ราคาซื้อขายภายในประเทศผู้นำเข้าของสินค้าที่นำเข้าหรือสินค้าชนิดเดียวกันหรือเหมือนกันที่ทำการซื้อขายในปริมาณสูงสุด (unit price at which .. goods are sold in the greatest aggregate quantity) เช่นใน Paragraph 1 Article 5 เป็นการเปิดโอกาสให้ราคาผู้นำเข้ารายใหญ่มีบทบาทในการประเมินราคาทางศุลกากร ยิ่งกว่านี้แล้วในทางปฏิบัติเป็นการยากที่จะมีรายงานราคานำเข้าตรงกันทุกประการ เช่น ราคา 25.99, 26.00, 26.01 จะถือเป็นราคาเดียวกันหรือไม่ เป็นสิ่งที่ต้องสร้างเป็นบรรทัดฐาน ถ้าทิ้งไว้ให้สามารถอนุโลมกันได้ในระดับปฏิบัติการก็อาจสร้างความไม่เป็นธรรมต่อไป และผู้นำเข้ารายใหญ่ที่ไม่สุจริตอาจใช้ช่องโหว่ในจุดนี้สร้างราคานำเข้าต่ำเพื่อเลี่ยงภาษี

ในประเด็นดังกล่าวนี้ ทางเลือกที่ดีกว่าน่าจะเป็นการเลือกใช้ค่าเฉลี่ยของราคาภายในประเทศของสินค้านำเข้าหรือสินค้าชนิดเดียวกันหรือเหมือนกัน

8. ลำดับก่อนหลังในการเลือกใช้ราคาหักลดหรือราคาคำนวณในการประเมินราคา ซึ่งเคยเป็นข้อโต้แย้งในระยะต้นของการเจรจาเกี่ยวกับระบบการประเมินของ GATT ยังคงมีอยู่ เนื่องจาก GATT กำหนดให้ผู้นำเข้ามีสิทธิเลือกใช้วิธีใดก่อนก็ได้ ประเด็นนี้สำคัญอย่างไรและมีอิทธิพลต่อราคาอย่างไรนั้นจะเห็นได้ชัดจากกรณีค่าใช้จ่ายทั่ว ๆ ไปทางการตลาด (ที่มีอิทธิพลต่อราคา) ซึ่งมิได้ถูกระบุไว้ใน GATT อย่างชัดเจนว่า จะถูกนำมาใช้ในการหักลดหรือคำนวณหรือไม่อย่างไร ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด คือ ค่าโฆษณา ซึ่งถ้าถูกนำมาคิดแล้วจะทำให้ราคาหักลดต่ำลง ในขณะที่สามารถทำให้ราคาคำนวณเพิ่มขึ้น จึงเป็นจุดให้ผู้นำเข้าที่ไม่สุจริตสามารถใช้ระบบราคา GATT หลีกเลี่ยงภาระภาษีได้

9. GATT ยอมให้ใช้ราคาของประเทศที่สาม ข้อห้ามใน Paragraph 2 Article 7 ที่มิได้นำราคาขายภายในประเทศผู้ซื้อของสินค้าที่ผลิตภายในประเทศมาเป็นเกณฑ์ในการประเมินราคา เห็นได้ชัดว่ามีเป้าหมายที่จะป้องกันการใช้ราคาประเมินเป็นเครื่องมือป้องกันอุตสาหกรรมภายในประเทศและต้องการให้ราคาสินค้าที่นำมาใช้ในการประเมิน รวมทั้งการคิดราคาหักทอนและราคาคำนวณอยู่บนรากฐานของราคาสินค้าที่มีการซื้อขายกันในตลาดโลก (Traded goods) ที่มีสภาวะตลาดแข่งขันกันอย่างสมบูรณ์ ข้อห้ามใน Paragraph 2c ของ Article เดียวกันที่มิให้ใช้ราคาภายในประเทศผู้ส่งออกของสินค้าใด ๆ ก็เช่นกัน มีเจตนาให้ใช้ราคาสินค้าที่มีการซื้อขายในตลาดโลก (Traded goods) เป็นหลัก แต่ข้ออ่อนคือ การที่ขั้นตอนการประเมินราคาต่าง ๆ มิได้ห้ามการใช้ราคาภายในประเทศที่สามมาเป็นข้อมูลในการประเมินราคา ซึ่งไม่มีหลักประกันใด ๆว่าราคาภายในประเทศดังกล่าวจะสามารถสะท้อนมูลค่าที่แท้จริงทางเศรษฐศาสตร์ได้ดีกว่าราคาภายในประเทศผู้ซื้อและราคาภายในประเทศผู้ขาย

10. ปัญหาการผูกขาด ในขณะที่ GATT พยายามใช้ระบบการประเมินราคาทางศุลกากรเข้ามาจัดการกับการค้าระหว่างประเทศ และสภาวะการแข่งขันของตลาดภายในประเทศผู้ซื้อ GATT กลับหลีกเลี่ยงที่จะให้ความสนใจกับสภาวะการแข่งขันที่ไม่สมบูรณ์ที่เกิดจากฝ่ายผู้ขายเอง โดยเฉพาะปัญหาโครงสร้างตลาด (Market Structure) ดังจะเห็นได้จากกรณีดังต่อไปนี้

ก) Paragraph 2e ของ Article 7 ได้กำหนดห้ามมิให้นำราคาสินค้าที่ส่งออกจากประเทศเดียวกันไปยังประเทศอื่น ๆ มาเป็นเกณฑ์ในการประเมินราคา ในนัยหนึ่งเสมือนเป็นการไม่รับรู้ว่า ผู้ส่งออกที่มีอำนาจผูกขาด (Monopoly Power) สามารถเลือกปฏิบัติโดยการกำหนดราคาขายต่าง ๆ กันกับผู้ซื้อ

แต่ละราย การที่ผู้ขายสามารถเลือกกำหนดราคาที่แตกต่างกันกับผู้ซื้อแต่ละรายได้นี้ เปิดโอกาสให้ผู้ขายสามารถตัดเอาส่วนเกินของผู้บริโภค (Consumer Surplus) ในประเทศผู้นำเข้าไปได้

ประเด็นดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ต่อไปว่าเป็นช่องโหว่ที่แกตต์ได้เปิดไว้ให้กับประเทศที่พัฒนาแล้ว และค่อนข้างจะเป็นไปในทิศทางเดียวกับมูลเหตุที่ทำให้ประเทศด้อยพัฒนาต้องการให้มีการตรวจสอบสินค้าก่อนส่งออกเพื่อสร้างความเป็นธรรมทางราคา

ข) ตามที่ Paragraph 2c Article 7 กำหนดห้ามใช้ราคาภายในประเทศผู้ส่งออกมาเป็นเกณฑ์ในการประเมินราคา เป็นเสมือนการไม่รับรู้ว่าผู้ผลิตที่มีอำนาจผูกขาดในตลาดภายในประเทศตนเองสามารถใช้ประโยชน์จากความยืดหยุ่นต่อราคาของอุปสงค์ในตลาดต่างประเทศ (ประเทศผู้ซื้อ) ซึ่งสูงกว่าความยืดหยุ่นต่อราคาของอุปสงค์ภายในประเทศตนเองมากำหนดราคาซื้อขาย (Transaction Value) ให้ต่ำกว่ามูลค่าที่แท้จริงทางเศรษฐกิจ

ในกรณีนี้ แม้จะเป็นที่เข้าใจได้ว่า GATT ไม่ต้องการให้ประเทศสมาชิก (ผู้นำเข้า) นำเอาการประเมินราคาทางศุลกากรมาแก้ปัญหาการทุ่มตลาด (Dumping) ดังที่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนใน General Introductory Note ว่า "Valuation Procedure Should not be used to combat dumpling" ซึ่งกระบวนการทุ่มตลาดจะสามารถสร้างความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันในประเทศผู้นำเข้าทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยรัฐบาลผู้นำเข้าแม้จะรู้ว่าราคาซื้อขายเป็นราคาที่ไม่ถูกต้อง ก็ไม่สามารถใช้การประเมินราคามาแก้ไขปัญหาดังกล่าว ยิ่งไปกว่านั้น ข้อกำหนดดังว่านี้ยังเท่ากับเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตสามารถแจ้งราคาผลิตที่สูงเกินความเป็นจริงเพื่อเลี่ยงภาษีเงินได้ ในขณะที่การแจ้งราคาซื้อขายต่ำกว่าความเป็นจริงช่วยลดภาระภาษีนำเข้าได้

ปัญหาดังกล่าวประเทศไทยจะได้เปรียบหรือเสียเปรียบอยู่ที่ว่า เรามีลักษณะเป็นประเทศใหญ่หรือประเทศเล็กในเวทีการค้าระหว่างประเทศ Isra Samtisart (1993) สำรวจวรรณกรรมพบว่า ในสินค้าส่งออกหรือสินค้านำเข้าแทบทุกชนิด ไทยมีสถานะเป็นประเทศเล็กซึ่งไม่มีอิทธิพลต่อราคา แม้แต่ข้าวและยางพาราซึ่งไทยเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ที่สุดก็มีอิทธิพลต่อราคาตลาดโลกค่อนข้างน้อย ผิดกับ

ประเทศอุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งสามารถใช้ความเป็นประเทศใหญ่ตักตวงประโยชน์จากระบบวิธีการประเมินราคาของ GATT ที่มีช่องโหว่เกี่ยวกับปัญหาโครงสร้างตลาดได้

11. ความเป็นไปได้ในการใช้ราคาซื้อขายเป็นราคาประเมิน แม้มีรายงานว่า ในบรรดาประเทศที่นำระบบราคา GATT มาใช้ เช่น สหรัฐอเมริกาและประชาคมยุโรป มีการยอมรับราคาซื้อขายเป็นเกณฑ์ในการกำหนดราคาประเมินโดยเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 95 (กฤษฎา ทองธรรมชาติ, 2536) ก็จะเห็นได้ว่าประเทศดังกล่าวเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งโดยปกติมีการค้าที่เป็นเสรียิ่งกว่าประเทศด้อยพัฒนาต่าง ๆ รวมทั้งไทย ที่ยังอาจต้องพึ่งพิงภาษีศุลกากรเป็นแหล่งรายได้หลักของรัฐต่อไปอีกระยะหนึ่ง ผู้นำเข้าเองก็มีแรงจูงใจให้แจ้งราคานำเข้าต่ำกว่าความเป็นจริง ยิ่งไปกว่านั้น การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการจำนวนหนึ่งทำให้ทราบว่า โดยส่วนใหญ่แล้วผู้นำเข้ามีความสัมพันธ์กับผู้ขายในลักษณะที่จะมีอิทธิพลต่อราคา (รายละเอียดเกี่ยวกับความสัมพันธ์เหล่านี้อยู่ใน Paragraph 4 Article 15) โอกาสที่จะมีการนำราคาซื้อขายของสินค้าชนิดเดียวกันหรือเหมือนกัน หรือราคาหักลด หรือราคาคำนวณ มาใช้ในการประเมินราคาทางศุลกากรจึงค่อนข้างมาก ดังได้กล่าวมาแล้วว่าขั้นตอนการประเมินราคาด้วยวิธีต่าง ๆ นี้มีปัญหาอยู่ไม่น้อย ความยุ่งยากและความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่จะตามมาจึงเป็นสิ่งที่ไม่อาจมองข้ามได้ และควรมีการวางมาตรการไว้รองรับเสียแต่ต้น

4. การตรวจสอบสินค้าก่อนส่งออก (Pre-shipment Inspection, PSI)

การตรวจสอบสินค้าก่อนส่งออกโดยทั่วไปแล้วหมายถึง การตรวจสอบทางด้านคุณภาพ ปริมาณ และราคาของสินค้า ซึ่งมีความหมายรวมถึง อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราและประเด็นต่างๆที่เกี่ยวกับมูลค่าของสินค้า ตลอดจนการจัดประเภทสินค้าที่จะทำการส่งออกด้วย

จริงๆแล้วปัญหาการตรวจสอบสินค้าไม่ใช่ปัญหาที่สำคัญของประเทศไทย โดยทั่วไปอาจเข้าใจได้ว่าปัญหานี้หมายถึงการที่ประเทศผู้ส่งออก เช่น ไทย ต้องการควบคุมมาตรฐานสินค้าส่งออกของตนเองให้เป็นที่ยอมรับ ดังที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503 และการที่ประเทศผู้นำเข้าสินค้าจากประเทศไทยมีความไม่แน่ใจในคุณภาพ ปริมาณ และราคาของสินค้าไทย จึงต้องทำการตรวจสอบเพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าได้ตามมาตรฐานของประเทศผู้นำเข้า แต่ในกรณีของ GATT ปัญหาการตรวจสอบสินค้าอาจแตกต่างไปจากที่เข้าใจ ดังที่ปรากฏใน Agreement on Preshipment Inspection ว่า PSI เป็นความต้องการของประเทศด้อยพัฒนาเอง ซึ่ง Kibola (1989) ก็ได้กล่าวไว้เช่นกันว่า ปัญหาการตรวจสอบสินค้าก่อนส่งออกเป็นปัญหาของประเทศด้อยพัฒนาโดยเฉพาะ เนื่องจากต้องการความมั่นใจว่า เครื่องจักร เครื่องมือ ยา และผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ตนนำเข้ามาจากประเทศพัฒนาแล้วมีคุณภาพตามที่ได้ตกลงไว้ และมีราคาซึ่งสามารถตรวจสอบได้ เนื่องจากประเทศเหล่านี้มีปัญหาหนี้สินระหว่างประเทศ และการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ การตรวจสอบสินค้าก่อนส่งออก (PSI) จึงเป็นเสมือนเครื่องมือสำคัญที่รัฐบาลของประเทศเหล่านี้จะใช้ในการควบคุมการใช้จ่ายเงินตราต่างประเทศ การไหลออกของเงินทุนที่มีอยู่จำกัด และราคาสินค้านำเข้า ในทางตรงกันข้าม ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับ PSI คือประเทศอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น สหรัฐอเมริกา เยอรมันนี และฝรั่งเศส ซึ่งเป็นเสมือนตัวแทนของกลุ่มประชาคมยุโรป ได้ให้เหตุผลโต้แย้งโดยสรุปว่าการใช้ PSI เพื่อควบคุมราคาสินค้าทำให้เกิดความเสียหายต่อเสรีภาพในการประกอบธุรกิจและกระทบกระเทือนต่อกลไกราคาของตลาด ยิ่งไปกว่านั้น PSI ยังเป็นกระบวนการที่ทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น เป็นช่องทางที่ทำให้เกิดการรั่วไหลของข้อมูลทางธุรกิจ และเมื่อผู้ตรวจสอบสินค้า (Inspection Agency) ได้ส่งผลการตรวจสอบที่เรียกว่า Non-negotiable Record of Finding (NNRF) แล้วไม่มีขบวนการใดๆ ทางกฎหมายที่เปิดโอกาสให้ผู้ขายได้อุทธรณ์หรือชี้แจง ถ้าผลการตรวจสอบไม่เป็นที่น่าพอใจ

กล่าวโดยสรุป มูลเหตุสำคัญที่จะต้องมีการตรวจสอบสินค้าก่อนส่งออก คือ

1. ปัญหาความเป็นธรรมทางด้านราคา ซึ่งมีรายงานว่าประเทศด้อยพัฒนาหลายประเทศต้องจ่ายสินค้านำเข้าบางชนิดสูงกว่าราคาที่ประเทศอื่น ๆ จ่าย ทั้ง ๆ ที่เป็นสินค้าชนิดเดียวกัน (World Bank อ้างใน Yeats, 1991) อย่างไรก็ตาม Yeats (1991) โดยใช้ข้อมูลของประเทศ Madagascar ได้ชี้ให้เห็นว่าการตรวจสอบสินค้าไม่ได้ช่วยให้ราคาสัมพัทธ์ของประทศดังกล่าวดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งหมายความว่า PSI มิได้เป็นกลไกที่จะช่วยให้การกำหนดราคาสินค้าเป็นธรรมขึ้นตามที่ประเทศด้อยพัฒนาคาดหวังไว้แต่อย่างใด

2. ปัญหาการปลอมแปลงเอกสารสั่งซื้อ (Over-Invoicing และ Under Invoicing) ตลอดจนการลักลอบขนสินค้า (Smuggling) เพื่อหลีกเลี่ยงภาระภาษี ตลอดจนการไหลออกของทุน (Helleiner, 1978 และ Edwards, 1972 อ้างใน Yeats, 1991) ซึ่งอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ยี่ห้อสินค้า ลิขสิทธิ์ ตลอดจนข้อจำกัดอื่น ๆ ทางธุรกิจ สิ่งเหล่านี้ลดผลได้ที่ประเทศด้อยพัฒนาจะได้รับจากการแข่งขันทางการตลาดและการค้าระหว่างประเทศ

3. ปัญหาการส่งออกสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐาน และการเรียกเก็บค่าระวางสูงเกินความเป็นจริง (Yeats, 1991)

อย่างไรก็ตาม ฝ่ายประเทศอุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งไม่เห็นด้วยกับ PSI ได้ให้เหตุผลโต้แย้งดังต่อไปนี้

1) ความไม่น่าเชื่อถือในความสามารถของ PSI ที่จะตรวจสอบและป้องกันปัญหาต่าง ๆได้

2) การตรวจสอบสินค้าสร้างความเสียหายต่อกลไกราคาของตลาด

3) การตรวจสอบสินค้าทำให้ราคาสินค้านำเข้าสูงขึ้นโดยใช่เหตุ เนื่องจากการตรวจสอบสินค้ามีค่าใช้จ่ายสูงประมาณ 0.75-1 % ของมูลค่าสินค้าที่จะตรวจสอบ

4) ผลการตรวจสอบสินค้าไม่สามารถจะอุทธรณ์ได้

5) การตรวจสอบสินค้าอาจทำให้ข้อมูลทางธุรกิจรั่วไหล

4.1. GATT กับการตรวจสอบสินค้าก่อนส่งออก

Agreement on Preshipment Inspection ได้ยอมรับความจำเป็นของประเทศด้อยพัฒนาต่าง ๆที่จะใช้การตรวจสอบสินค้า (PSI) เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบควบคุมคุณภาพ ปริมาณ และราคาสินค้าที่ตนเองสั่งซื้อ ตราบเท่าที่การตรวจสอบดังกล่าวและกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีความโปร่งใส ไม่ก่อให้เกิดการสูญเสียเวลาโดยไม่จำเป็นและไม่มีการเลือกปฏิบัติใด ๆ จากความสำคัญดังกล่าว GATT จึงได้กำหนดข้อตกลงและแนวทางปฏิบัติสำหรับประเทศสมาชิกผู้นำเข้าและผู้ส่งออก ตลอดจนวิธีการที่รวดเร็ว เป็นผลดี และเสมอภาคที่จะแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นระหว่างประเทศผู้ส่งออกและหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบสินค้า

หลักการใหญ่ๆ ของ GATT ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสินค้า มีดังนี้

1. การตรวจสอบสินค้าครอบคลุมถึงการกระทำใดๆ ก็ตามเพื่อตรวจสอบคุณภาพสินค้า ปริมาณและราคา รวมถึงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ข้อตกลงทางการเงิน และ/หรือ การจัดประเภทสินค้าเพื่อส่งออกไปยังประเทศสมาชิก

2. ขั้นตอนของการตรวจสอบสินค้าจะต้องมีความโปร่งใส ไม่ก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติในหมู่ผู้ส่งออกรายต่างๆ ซึ่งจะได้รับผลกระทบจาก PSI โดยตรง

3. การตรวจสอบสินค้าจะต้องกระทำในประเทศผู้ส่งออก และถ้าผู้ซื้อและผู้ขายยินยอมร่วมกันสามารถกระทำได้ในประเทศผู้ผลิต

4. การตรวจสอบคุณภาพและราคาจะต้องสอดคล้องกับข้อตกลงในสัญญาระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย หรือในกรณีที่มิได้มีระบุไว้ในสัญญาซื้อขาย จะต้องสอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ

5. ผู้ตรวจสอบสินค้าต้องให้สิทธิอันชอบธรรมแก่ผู้ส่งออกที่จะได้รับข้อมูลที่จำเป็นแก่การปฏิบัติตามเงื่อนไขในการตรวจสอบสินค้า สิทธิอื่นๆ ที่ผู้ส่งออกพึงมี ตลอดจนสิทธิในการอุทธรณ์ผลการตรวจสอบ

4.2. ปัญหาของข้อตกลงเกี่ยวกับการตรวจสอบสินค้าของ GATT

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า PSI มีความสำคัญคล้ายคลึงการประเมินราคาทางศุลกากรโดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับราคาและการจัดประเภทสินค้า ซึ่งมีผลกระทบต่อการประเมินภาษีอากรที่ผู้นำเข้าจะต้องจ่ายและระดับราคาภายในประเทศ

อย่างไรก็ตาม มีประเด็นที่น่าสนใจอยู่มาก ที่จะชี้ให้เห็นว่าความหวังของประเทศด้อยพัฒนาที่จะใช้ PSI เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและควบคุมราคาสินค้านำเข้าคงไม่เป็นผลดังที่คาดหวังไว้ ประเด็นดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

1. ปัญหาของข้อมูลปกปิด หน่วยงานผู้ทำการตรวจสอบสินค้าจะต้องรักษาข้อมูลทางธุรกิจไว้เป็นความลับ (ถ้าข้อมูลเหล่านั้นไม่ใช่ข้อมูลที่ได้รับการพิมพ์เผยแพร่แก่สาธารณะ และเป็นข้อมูลที่ไม่ลับ) ไม่เปิดเผยข้อมูลต่างๆ แก่ผู้ใด เว้นแต่ แก่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์ทางด้านศุลกากรต่างๆ (Article 2) ดังนั้นในระดับหนึ่ง ข้อมูลจากผู้ตรวจสอบสินค้าน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการประเมินราคาสินค้าได้

แต่อย่างไรก็ตาม Paragraph 12 ของ Article เดียวกันได้จำกัดไว้ว่า ผู้ตรวจสอบสินค้าจะต้องไม่ร้องขอข้อมูลต่อไปนี้จากผู้ส่งออกคือ ข้อมูลทางด้านการผลิต ข้อมูลทางเทคนิค (ที่ไม่มีการพิมพ์เผยแพร่) เพื่อสาธิตในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานทางเทคนิคต่างๆ ราคาและค่าใช้จ่ายในการผลิต ระดับกำไรที่ได้รับ ตลอดจนเงื่อนไขในสัญญาระหว่างผู้ส่งออก และผู้จัดหาสินค้า ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนแล้วแต่สร้างข้อจำกัดในการแสวงหาข้อมูลทางราคาแก่ผู้ตรวจสอบสินค้าทั้งสิ้น

2. ประเด็นการใช้การตรวจสอบราคาเพื่อป้องกันการปลอมแปลงและความไม่ยุติธรรมในการกำหนดราคาในเอกสารสั่งซื้อทำได้ยาก เนื่องจากข้อตกลงได้ระบุไว้ว่าการปฏิเสธราคาในสัญญาซื้อขายจะสามารถกระทำได้ต่อเมื่อผู้ตรวจสอบสินค้าสามารถแสดงให้เห็นได้ว่าสาเหตุที่ไม่ยอมรับราคาดัง

กล่าว มีรากฐานมาจากการเปรียบเทียบราคาสินค้าดังกล่าวกับสินค้าชนิดเดียวกันหรือเหมือนกัน ที่ทำการส่งออกจากประเทศผู้ส่งออกเดียวกันในเวลาเดียวกัน ภายใต้สภาวะการแข่งขันและเงื่อนไขในการซื้อเดียวกัน และตามวิธีการซื้อขายที่ปฏิบัติกันอยู่ โดยให้พิจารณาถึงเงื่อนไขและรายละเอียดต่างๆ ในการซื้อ เช่น ปริมาณที่ซื้อ การกำหนดราคาเป็นช่วงๆ ฤดูกาล ค่าธรรมเนียม ค่าลิขสิทธิ์ทางปัญญา และอื่นๆ ตลอดจนความแตกต่างของเงื่อนไขทางเศรษฐกิจอื่นๆ ในระหว่างประเทศผู้นำเข้าและประเทศที่นำมาเปรียบเทียบ แต่ไม่ให้ใช้ราคาสินค้าชนิดเดียวกันที่ส่งออกไปยังประเทศอื่น หรือเลือกใช้ราคาต่ำสุดในระหว่างหลาย ๆราคา ทั้ง ๆที่ 2 ประเด็นหลังนี้ เป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้ประเทศด้อยพัฒนาต้องการให้มีการตรวจสอบสินค้า ด้วยเหตุนี้บทบาทของผู้ตรวจสอบสินค้าที่จะช่วยเสริมกลไกตลาดในการกำหนดราคาสินค้าอย่างเป็นธรรมจึงถูกจำกัดด้วยข้อตกลงนี้

3. <u>ปัญหาการแข่งขันทางราคา</u> Paragraph 20e ใน Article เดียวกันจำกัดมิให้การตรวจสอบราคาใช้ราคาต่อไปนี้เป็นฐานในการตรวจสอบ : ก) ราคาภายในประเทศของสินค้าที่ผลิตในประเทศผู้นำเข้า ข) ราคาสินค้าที่ผลิตจากประเทศอื่นที่ไม่ใช่ประเทศผู้ส่งออก ค) ต้นทุนในการผลิต และ ง) ราคาที่คิดขึ้นเองโดยขาดเหตุผล

จะเห็นได้ว่า ในกรณี ก) นั้นเป็นการป้องกันปัญหาการคุ้มกันอุตสาหกรรมภายในประเทศ ในกรณี ข) ได้สร้างความไม่เป็นธรรมแก่ประเทศด้อยพัฒนา เพราะไม่ยินยอมให้มีการตรวจสอบเปรียบเทียบราคาจากผู้ส่งออกรายอื่น ๆ จึงเท่ากับลดการแข่งขันทางราคาในตลาดโลก และทำให้สภาวะตลาดไม่เป็นการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ดังที่คาดหวังจากการค้าระหว่างประเทศ กรณี ค) เป็นการจำกัดความสามารถที่ผู้ตรวจสอบสินค้าจะใช้ราคาคำนวณ (Computed Value) มาประเมินราคาซึ่งตรงข้ามกับในการประเมินราคาทางศุลกากรที่สนับสนุนให้ใช้ราคาคำนวณถ้าไม่สามารถใช้ราคาซื้อขายหรือราคาสินค้าชนิดเดียวกันหรือราคาหักลดได้ จึงสร้างความสับสนในเจตนารมณ์ของ GATT ในประเด็นนี้เป็นอย่างมาก งานวิจัยนี้จึงใคร่ขอทิ้งประเด็นนี้ไว้เพื่อการวิพากษ์วิจารณ์ในวงกว้างต่อไป

5. อุปสรรคทางด้านเทคนิค (Technical Barrier to Trade, TBT)

อุปสรรคทางด้านเทคนิคของการค้าระหว่างประเทศเกิดจากการกำหนดมาตรฐานทางด้านเทคนิคของสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งขึ้นมา และมาตรฐานที่กำหนดขึ้นนี้แปรเป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศทั้งในแง่ของตัวมาตรฐานสินค้าเองที่ทำให้ประเทศต่างๆเกิดความยุ่งยากในการปฏิบัติตาม การเผยแพร่รายละเอียดเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้า การนำมาตรฐานสินค้ามาบังคับใช้เป็นการเฉพาะกับประเทศใดประเทศหนึ่ง ตลอดจนกระบวนการและขั้นตอนในการบังคับใช้และตรวจสอบสินค้าว่ามีมาตรฐานตามที่ต้องการหรือไม่

โดยหลักการของข้อตกลงเกี่ยวกับมาตรฐานทางเทคนิค แกตต์สนับสนุนการสร้างมาตรฐานที่เป็นสากลและมีระบบสำหรับสินค้าทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นสินค้าเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรม เนื่องจากเชื่อว่าการสร้างมาตรฐานทางเทคนิคจะช่วยส่งเสริมให้มีการปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิต และช่วยให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีซึ่งหมายถึงวิธีการผลิตใหม่ๆตลอดจนมาตรฐานในการทำหีบห่อและฉลากสินค้า จากประเทศสมาชิกที่พัฒนาแล้วไปสู่ประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งในท้ายที่สุดแล้วจะช่วยส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจและการปรับปรุงสวัสดิการทางเศรษฐกิจต่อไป ข้อเด่นของการบังคับใช้มาตรฐานทางด้านเทคนิคตามข้อตกลงนี้คือการที่ประเทศด้อยพัฒนาได้รับสิทธิพิเศษหลายประการ เพราะได้มีการกำหนดให้ประเทศสมาชิกตระหนักถึงความจำเป็นและระดับการพัฒนาของประเทศที่กำลังพัฒนา(และโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่ด้อยพัฒนาที่สุด) ยิ่งไปกว่านั้น ยังได้กำหนดให้มีการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาของข้อตกลงนี้ทุกๆ 3 ปี นับแต่มีการจัดตั้งองค์การค้าระหว่างประเทศเมื่อต้นปี 2538

เนื้อหาโดยทั่วไปของข้อตกลงเกี่ยวกับมาตรฐานทางด้านเทคนิคนี้ไม่ได้เป็นการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรฐานทางด้านเทคนิคเป็นรายสินค้า แต่เป็นการกำหนดแนวทางที่จะช่วยให้ประเทศต่างๆได้ทราบ สามารถปรับตัว และปฏิบัติตามมาตรฐานทางเทคนิคที่ประเทศคู่ค้ากำหนดขึ้นได้ เนื้อหาในข้อตกลง นอกจากจะมีกฎเกณฑ์ต่างๆที่แต่ละประเทศสมาชิกจะต้องปฏิบัติตามแล้ว ยังมีข้อกำหนดให้รัฐบาลกลางของประเทศสมาชิกทำหน้าที่ควบคุมดูแลรัฐบาลส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่ไม่ได้สังกัดรัฐบาลแต่ตั้งอยู่ในอาณาเขตของประเทศสมาชิกให้รับทราบและปฏิบัติตามข้อตกลงด้วย ในกรณีที่มีการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าเป็นการเฉพาะสำหรับแต่ละท้องถิ่นขึ้นมา ก็จะ

ต้องดูแลให้มีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับข้อตกลง โดยจะต้องไม่มีการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้รัฐบาลส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานดังกล่าวกระทำการในลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับข้อตกลงนี้

โดยหลักการแล้ว ข้อตกลงเกี่ยวกับมาตรฐานทางเทคนิคยินยอมให้ประเทศสมาชิกกำหนดมาตรฐานสินค้าชนิดต่างๆของตนเองขึ้นมาได้ด้วยเหตุผลต่างๆ เช่น เพื่อควบคุมมาตรฐานสินค้าของตนเอง หรือเพื่อคุ้มกันสุขภาพและความปลอดภัยของชีวิตมนุษย์ สัตว์ พืช สภาพแวดล้อม หรือแม้แต่เพื่อเหตุผลทางด้านความมั่นคงของประเทศสมาชิกเอง ทั้งนี้ในการกำหนดมาตรฐานทางเทคนิคนั้น ให้นำเอาข้อมูลทางด้านเทคนิค วิทยาศาสตร์ กระบวนการผลิต ตลอดจนปลายทางของการใช้งานมาประกอบการพิจารณาด้วย ตราบเท่าที่สาเหตุแห่งการนำมาตรฐานสินค้าดังกล่าวมาใช้ยังคงมีอยู่ และตราบเท่าที่มาตรฐานทางด้านเทคนิคที่ถูกกำหนดขึ้นและกระบวนการตรวจสอบมาตรฐานสินค้านั้นเป็นไปในลักษณะที่จะไม่สร้างอุปสรรคที่ไม่จำเป็นแก่การค้าระหว่างประเทศ ไม่มีการเลือกปฏิบัติในการใช้มาตรฐาน ในการตรวจสอบมาตรฐาน และในการจัดลำดับในการตรวจสอบมาตรฐานสินค้า

เนื้อหาในบทนี้แยกออกได้เป็นสามส่วนที่สำคัญ ส่วนแรกเป็นเรื่องของการกำหนดกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานทางด้านเทคนิค ส่วนที่สองเกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบสินค้าว่ามีมาตรฐานตามที่กำหนดไว้หรือไม่ ตลอดจนหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้า (Enquiry Point) ท้ายที่สุด เนื่องจากความหลากหลายของสินค้าชนิดต่างๆและความแตกต่างกันของมาตรฐานทางเทคนิคของสินค้าแต่ละชนิด ทำให้เนื้อหาส่วนใหญ่ของข้อตกลงเป็นเรื่องของหลักปฏิบัติเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการมีมาตรฐานทางเทคนิคที่แตกต่างกัน ส่วนที่สามของบทนี้จึงนำเสนอผลจากการเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์ผู้ผลิตและส่งออกสินค้าของไทยในประเด็นที่เกี่ยวกับประสบการณ์และปัญหาอันเกิดจากอุปสรรคทางด้านเทคนิคของสินค้า โดยเน้นกรณีของผู้ประกอบการที่ทำการผลิตเต้าเสียบ เต้ารับ และของเล่นเด็ก

5.1. การกำหนดกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวกับอุปสรรคทางด้านเทคนิค

แม้จะเป็นที่ยอมรับกันว่ามาตรฐานทางด้านเทคนิคของสินค้าอาจแปรเป็นอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศได้ เพราะเป็นการสร้างอำนาจผูกขาดให้แก่ผู้ที่สามารถผลิตสินค้าได้ตามมาตรฐาน และการยินยอมให้มีประเทศต่างๆกำหนดมาตรฐานทางเทคนิคที่แตกต่างกันได้อาจส่งเสริมให้ประเทศต่างๆใช้มาตรฐานทางเทคนิคเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ แต่ แกตต์ยังคงยินยอมให้ประเทศ

สมาชิกกำหนดมาตรฐานทางเทคนิคของสินค้าของตนเองขึ้นมาได้ โดยยึดถือหลักการที่ว่ามาตรฐานทางเทคนิคของสินค้าควรวางรากฐานอยู่บนการทำงานหรือผลงาน (Performance) ของสินค้ามากกว่ารูปแบบ (Design) หรือรายละเอียดปลีกย่อยต่างๆของสินค้า

แม้การมีมาตรฐานที่เป็นสากลจะช่วยลดความเป็นอุปสรรคทางการค้าลงได้ แต่ก็เป็นไปได้ที่สินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งอาจมีหรือไม่มีมาตรฐานที่เป็นสากลอยู่แล้ว ในกรณีที่มีมาตรฐานสากลอยู่แล้ว แกตต์สนับสนุนให้ประเทศสมาชิกอิงมาตรฐานของตนกับมาตรฐานสากลให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ในทางปฏิบัติ เนื่องจากสินค้ามีความหลากหลาย จึงมีความเป็นไปได้ที่จะไม่มีมาตรฐานสากลสำหรับสินค้าบางชนิด ซึ่งในกรณีนี้ ถ้าประเทศสมาชิกประเทศใดประเทศหนึ่งได้กำหนดหรือกำลังจะกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานทางเทคนิคขึ้นมา แกตต์สนับสนุนให้ประเทศสมาชิกนั้นๆใช้ความพยายามเท่าที่จะทำได้เพื่อเข้าร่วมในการจัดตั้งหน่วยงานที่จะสามารถรับผิดชอบดูแลมาตรฐานดังกล่าวให้เป็นสากลขึ้นมา

อย่างไรก็ตาม แกตต์ยังคงยอมรับความจำเป็นที่แต่ละประเทศสมาชิกจะต้องกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานทางเทคนิคของสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งแตกต่างกันไป จึงสนับสนุนให้ประเทศสมาชิกให้การยอมรับซึ่งกันและกันในความจำเป็นที่แต่ละประเทศจะต้องมีมาตรฐานทางเทคนิคที่แตกต่างกัน ทั้งในกรณีที่ไม่มีมาตรฐานสากลอยู่ และประเทศสมาชิกบางประเทศมีกฎเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานทางเทคนิคของตนเองอยู่แล้วหรือกำลังจะกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานทางเทคนิคของตนเองขึ้นมาใหม่ และในกรณีที่มีมาตรฐานสากลอยู่แล้ว และประเทศสมาชิกบางประเทศจำเป็นต้องมีมาตรฐานที่แตกต่างไปจากมาตรฐานสากลนั้น ทั้งสองกรณีแกตต์ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกดังกล่าวมีภาระที่จะต้องชี้แจงรายละเอียด(ของความแตกต่าง)เกี่ยวกับมาตรฐานโดยการตีพิมพ์เผยแพร่รายละเอียดดังกล่าวให้ทุกๆฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ทราบโดยเร็วที่สุด รวมทั้งจะต้องแจ้งให้ประเทศสมาชิกอื่นๆทราบด้วยว่ามีสินค้าใดบ้างที่อยู่ภายใต้การควบคุมของมาตรฐานดังกล่าวและมาตรฐานดังกล่าวมีความแตกต่างไปจากสากล(ถ้ามี)อย่างไรบ้าง นอกจากนี้แล้ว ยังจะต้องผ่อนผันยอมให้มีระยะเวลาพอสมควรระหว่างการกำหนดมาตรฐานดังกล่าวกับกำหนดเวลาที่มาตรฐานดังกล่าวจะมีผลบังคับใช้ เพื่อให้ประเทศอื่นๆได้ใช้ในการปรับตัว(ในการผลิตสินค้าของตน)ให้ได้ตามมาตรฐานดังกล่าว เว้นเสียแต่ว่าประเทศสมาชิกจะมีความจำเป็นต้องประกาศใช้มาตรฐานดังกล่าวเป็นการฉุกเฉินเท่านั้น ที่ข้อตกลงจะยินยอมให้ประเทศสมาชิกดังกล่าวประกาศใช้มาตรฐานทางเทคนิคได้ทันทีโดยไม่ต้องมีระยะเวลาในการปรับตัวสำหรับประเทศอื่น แต่ประเทศสมาชิกที่กำหนดมาตรฐานขึ้นมาเป็นการฉุกเฉินจำเป็นจะต้องแจ้งให้ประเทศสมาชิกอื่นๆทราบในทันทีถึงการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ตลอดจนให้รายละเอียดของ

กฎเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานที่กำหนดขึ้น และจะต้องรับฟังความคิดเห็นจากประเทศต่างๆโดยเสมอเหมือนกัน

อย่างไรก็ตามในการนำมาตรฐานทางเทคนิคมาบังคับใช้กับประเทศต่างๆนั้น ประเทศสมาชิกอาจมีข้อตกลงบางอย่างเกี่ยวกับมาตรฐานทางเทคนิคเป็นการเฉพาะกับประเทศใดประเทศหนึ่งหรือหลายประเทศได้ แต่ถ้าข้อตกลงดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศอย่างมีนัยสำคัญแล้ว แกตต์สนับสนุนให้มีการทำข้อตกลงในลักษณะเดียวกันกับประเทศสมาชิกอื่นๆด้วย นั่นคือให้มีการทำข้อตกลงเป็นการเฉพาะนั้นมีลักษณะเป็นแบบพหุภาคีมากกว่าที่จะเป็นแบบทวิภาคีหรือไตรภาคี

5.2. <u>การตรวจสอบและการจัดลำดับในการตรวจสอบมาตรฐาน</u>

ในทางปฏิบัติ แม้การกำหนดมาตรฐานทางเทคนิคจะไม่มีลักษณะที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ แต่การจัดลำดับในการตรวจสอบ เวลาที่ต้องใช้ในการตรวจสอบ ข้อมูลที่ใช้ในการตรวจสอบ ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบ และการกำหนดสถานที่ที่ใช้ในการตรวจสอบ อาจมีลักษณะที่จะแปรไปเป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศได้ แกตต์จึงยึดหลักการที่ว่าการตรวจสอบและการจัดลำดับในการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าจะต้องไม่สร้างอุปสรรคที่ไม่จำเป็นต่อการค้าระหว่างประเทศ และไม่มีการเลือกปฏิบัติระหว่างสินค้าที่ผลิตขึ้นภายในประเทศและสินค้าที่นำเข้าจากประเทศอื่นๆ

เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว ข้อตกลงได้กำหนดไว้ว่าประเทศสมาชิกจะต้องจัดลำดับในการตรวจสอบมาตรฐานทางเทคนิคของสินค้าอย่างเป็นธรรม ไม่ว่าสินค้าดังกล่าวจะเป็นสินค้าที่ผลิตขึ้นในประเทศสมาชิกเองหรือเป็นสินค้าที่นำเข้าจากประเทศสมาชิกอื่นๆ ให้มีการตีพิมพ์เผยแพร่เวลามาตรฐานที่จำเป็นจะต้องใช้ในการตรวจสอบมาตรฐาน ซึ่งควรเป็นเวลาที่สั้นที่สุดที่จะเป็นไปได้ การขอข้อมูลจากผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าจะต้องเป็นไปเพื่อความจำเป็นในการตรวจสอบและการคิดค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบเท่านั้น การปกปิดข้อมูลดังกล่าวจะต้องมีความทัดเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นสินค้าที่ผลิตขึ้นภายในประเทศหรือสินค้าที่นำเข้าจากประเทศสมาชิกอื่นๆ ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบ ค่าธรรมเนียม และราคาของเอกสารเกี่ยวกับมาตรฐานทางเทคนิคของสินค้าใดสินค้าหนึ่งจะต้องมีความทัดเทียมกันในหมู่ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ ทั้งนี้อนุโลมให้นำความแตกต่างของค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการคมนาคม ขน

ส่ง และค่าใช้จ่ายเพิ่มๆที่เกิดจากระยะทางระหว่างที่ตั้งของผู้ตรวจสอบมาตรฐานและผู้ที่จะถูกตรวจสอบมาตรฐานมาประกอบการพิจารณาด้วย

ยิ่งไปกว่านั้นข้อตกลงยังได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกมีหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับมาตรฐานทางด้านเทคนิคอย่างน้อย 1 แห่ง ในกรณีของประเทศไทย คือ สำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม หรือ สมอ. หน่วยงานดังกล่าวนี้จะเป็นแหล่งรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานทางเทคนิค เช่น รายละเอียดกฎเกณฑ์ต่างๆ และกระบวนการตรวจสอบ ทั้งนี้ให้หน่วยงานดังกล่าวมีหน้าที่เป็นตัวแทนในหน่วยงานหรือองค์กรระดับภูมิภาค และเป็นตัวแทนในการเจรจาและจัดการในเรื่องที่เกี่ยวกับมาตรฐานทางเทคนิคต่างๆด้วย

5.3. กรณีศึกษา

ประเทศไทย ถึงแม้ว่าจะได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของแกตต์มาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2525 แต่ข้อตกลงเกี่ยวกับอุปสรรคทางด้านเทคนิคเป็นข้อตกลงเดียวที่อาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยได้ลงนามเข้าร่วมเป็นภาคีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2536 ด้วยแรงกระตุ้นจากความต้องการเจาะตลาดส่งออกสินค้าสู่กลุ่มประเทศยุโรปตะวันตก ประเด็นสำคัญของข้อตกลงเกี่ยวกับมาตรฐานทางเทคนิคนี้อยู่ที่ความพยายามของแกตต์ที่จะให้ประเทศสมาชิกปรับมาตรฐานเทคนิคของสินค้าให้เหมือนกันหรือเป็นสากลเพื่อลดความแตกต่างทางด้านคุณภาพของสินค้า ซึ่งจะช่วยลดอุปสรรคทางการค้าและอำนาจผูกขาดของผู้ที่ผลิตได้ตามมาตรฐานลง ซึ่งในท้ายที่สุดแล้วจะเป็นประโยชน์แก่ทุกๆฝ่าย

อย่างไรก็ตาม แม้จะเห็นได้ว่าข้อตกลงนี้มีเนื้อหาที่เน้นหลักการทั่วไปโดยไม่ได้เน้นรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรฐานทางเทคนิคของสินค้าต่างๆที่มีความหลากหลาย แต่ก็มีหลายประเด็นที่ได้กล่าวไว้ในลักษณะยืดหยุ่นซึ่งในทางปฏิบัติอาจแปรเป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศได้ เช่น การเผยแพร่รายละเอียดเกี่ยวกับมาตรฐานให้ทุกฝ่ายทราบ การกำหนดช่วงเวลาอย่างพอเพียงที่ประเทศอื่นๆที่เกี่ยวข้องจะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานทางเทคนิคที่ประเทศใดประเทศหนึ่งกำหนดขึ้น การกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมระหว่างการพิมพ์เผยแพร่กับการที่มาตรฐานทางเทคนิคจะมีผลบังคับใช้ และกระบวนการต่างๆในการตรวจสอบมาตรฐาน วิธีการศึกษาประเด็นปัญหานี้ในทางปฏิบัติเป็นสิ่งที่ทำได้ยากเนื่องจากเป็นปัญหาในเชิงปฏิบัติและความหลากหลายของสินค้า งานวิจัยนี้จึงใช้การเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและประเด็นปัญหาอันอาจเกิดจากอุปสรรคทางด้าน

เทคนิคจากผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าของไทย โดยเน้นเฉพาะกรณีของผู้ประกอบการที่ทำการผลิตเต้าเสียบ เต้ารับ และของเล่นเด็ก ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

5.3.1. กรณีศึกษาเต้าเสียบและเต้ารับ

เต้าเสียบและเต้ารับเป็นตัวอย่างหนึ่งที่สามารถชี้ให้เห็นประเด็นปัญหาของมาตรฐานทางเทคนิคของสินค้าได้อย่างชัดเจน เพราะมีความแตกต่างของมาตรฐานทางด้านเทคนิคที่เห็นได้ชัดระหว่างมาตรฐานของไทยกับบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย ประเด็นปัญหาที่น่าสนใจคือความสามารถ เวลา และค่าใช้จ่าย ในการปรับตัวของผู้ประกอบการไทยที่จะปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ได้ตามมาตรฐานของประเทศเหล่านั้น

มาตรฐานอุตสาหกรรมสำหรับเต้าเสียบและเต้ารับที่ใช้อยู่ในสถานที่ต่างๆโดยทั่วไปในประเทศไทยนั้นกำหนดไว้ใน มอก.166-2535 ซึ่งถูกนำมาใช้แทนมาตรฐานเดิมคือ มอก.166-2519 ตั้งแต่วันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา รายละเอียดในมาตรฐานอุตสาหกรรมนี้เป็นการกำหนดชนิด รูปร่าง มิติ และคุณลักษณะที่ต้องการของเต้าเสียบและเต้ารับชนิดต่างๆ เช่น การจัดวางขาเสียบ การป้องกันไฟฟ้าช็อก และการต่อลงดิน

แม้ว่า เต้าเสียบและเต้ารับที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปในประเทศไทยจะเป็นแบบสองขั้ว แต่ มอก. 166-2535 ได้กำหนดมาตรฐานเต้าเสียบและเต้ารับไว้ทั้งแบบสองขั้ว และแบบสองขั้วต่อลงดิน โดยมาตรฐานเต้าเสียบและเต้ารับแบบสองขั้วต่อลงดินของไทยนั้นขั้วสัมผัสสายดิน ขั้วสัมผัสสายศักย์ และขั้วสัมผัสสายกลางจะวางอยู่ในตำแหน่งที่ขนานกัน ซึ่งมีรายละเอียดทางด้านเทคนิคที่คล้ายกับมาตรฐานเต้าเสียบและเต้ารับของสหรัฐอเมริกา แต่แตกต่างกับมาตรฐานเต้าเสียบและเต้ารับของออสเตรเลียที่ขั้วสัมผัสสายศักย์ และขั้วสัมผัสสายกลางจะไม่วางอยู่ในตำแหน่งที่ขนานกับขั้วสัมผัสสายดิน ความแตกต่างนี้ไม่เพียงแต่จะเป็นอุปสรรคต่อการผลิตและการส่งออกเต้าเสียบและเต้ารับไปยังประเทศออสเตรเลียเท่านั้น ยังอาจแปรเป็นอุปสรรคต่อการค้าอุปกรณ์ไฟฟ้าและสายต่ออุปกรณ์ไฟฟ้าระหว่างสองประเทศอีกด้วย

จากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตเต้าเสียบและเต้ารับในประเทศไทย พบว่าปัญหาที่เกิดจากความแตกต่างของมาตรฐานทางเทคนิคประกอบด้วย ปัญหาจากการจัดหาแม่พิมพ์สำหรับผลิตเต้าเสียบและ

เต้ารับใหม่ เนื่องจากการผลิตเต้าเสียบและเต้ารับในประเทศไทยอาจแยกได้เป็นสองประเภทตามระดับคุณภาพ คือ คุณภาพดีและคุณภาพต่ำ แม่พิมพ์สำหรับเต้าเสียบและเต้ารับตามมาตรฐานใหม่นี้อาจต้องนำเข้าจากต่างประเทศและการจัดทำอาจต้องใช้เวลาตั้งแต่ประมาณ 1 เดือนสำหรับแม่พิมพ์สินค้าคุณภาพต่ำไปจนถึง 2 หรือ 3 เดือนสำหรับแม่พิมพ์สินค้าคุณภาพดี ปัญหาที่สองเกิดจากค่าใช้จ่ายในการจัดทำแม่พิมพ์ซึ่งเป็นต้นทุนคงที่ และปัญหาที่สามเกิดจากการจัดหาและราคาวัตถุดิบที่ได้ตามมาตรฐาน อย่างไรก็ตามในกรณีฝีมือแรงงานอาจฝึกอบรมได้ในช่วงเวลาที่ไม่นานนัก ซึ่งทั้งหมดนี้มีเพียงเงื่อนไขของเวลาที่ไม่น่าจะเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการผลิตและการส่งออกเต้าเสียบ เต้ารับ และเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ใช้เต้าเสียบและเต้ารับที่มีมาตรฐานแตกต่างไปจากของไทยแต่อย่างใด

5.3.2. กรณีศึกษาของเล่นเด็ก

อุตสาหกรรมการผลิตของเล่นเด็กในประเทศไทยเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับความสนใจและมีการพัฒนามาโดยตลอด และได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาลตั้งแต่ปีพ.ศ. 2520 จนกระทั่งในปัจจุบันผู้ผลิตกว่า 3 ใน 4 เป็นผู้ผลิตที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ผลิตที่มีการร่วมลงทุนจากประเทศต่างๆ เช่น ญี่ปุ่น ฮ่องกง สาธารณรัฐเกาหลี ไต้หวัน และสหรัฐอเมริกา (ณรงค์ศักดิ์, 2536) การผลิตของเล่นจึงเป็นอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกอย่างเห็นได้ชัดตั้งแต่ช่วงดังกล่าวเป็นต้นมา คิดเป็นอัตราเฉลี่ยประมาณร้อยละ 50 ต่อปี โดยมีสหรัฐอเมริกา และประชาคมยุโรปเป็นผู้นำเข้าที่สำคัญในปัจจุบัน มีมูลค่านำเข้าคิดเป็นส่วนแบ่งประมาณร้อยละ 75 ของมูลค่าการส่งออกของเล่นเด็กของประเทศไทยทั้งหมด

ของเล่นเด็กอาจแยกออกได้เป็นสามประเภทตามวัสดุที่ใช้ในการผลิต คือ ของเล่นที่ทำด้วยพลาสติกและหรือโลหะ ของเล่นที่ทำด้วยผ้าขนสัตว์และหรือวัสดุสังเคราะห์อื่นๆ และของเล่นที่ทำด้วยไม้ อาจแยกได้ตามวัยของเด็กที่เล่นของเล่น คือ อายุมากกว่าหรือไม่เกินสามขวบ และยังอาจแยกได้ตามลักษณะของของเล่น คือ ของเล่นที่มีล้อ ตุ๊กตารูปคน และอื่นๆ ซึ่งมาตรฐานอุตสาหกรรมสำหรับของเล่นเด็กที่ผลิตในประเทศไทยนั้นได้มีกำหนดไว้ใน มอก.685-2530 โดยครอบคลุมของเล่นเด็กทุกประเภท ตลอดจนชิ้นส่วนและอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกับของเล่น

มอก.685-2530 แยกออกเป็น 3 เล่ม คือ เล่ม 1 กล่าวถึงข้อกำหนดโดยทั่วไปซึ่งรวมถึงวัสดุที่ใช้ทำของเล่น คุณลักษณะเฉพาะแบบของของเล่น การติดไฟ คุณลักษณะทางเคมี ภาชนะที่ใช้บรรจุของ

เล่น เครื่องหมายและฉลาก วิธีการเลือกตัวอย่างเพื่อการตรวจสอบ เกณฑ์การตัดสิน ตลอดจนการทดสอบและวิเคราะห์ของเล่นเด็ก เล่ม 2 กล่าวถึงภาชนะบรรจุและฉลากสำหรับของเล่นเด็ก ตลอดจนการตรวจสอบ และเล่ม 3 กล่าวถึง วิธีทดสอบและวิธีวิเคราะห์คุณสมบัติต่างๆ เช่น การติดไฟ สี สารเคลือบ การบรรจุเชื้อเพลิง การพองตัวในน้ำ ปริมาณโลหะหนัก ส่วนที่สัมผัสได้ ขอบมีคม ปลายแหลม ฯลฯ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับกฎระเบียบที่คณะมนตรีประชาคมยุโรปได้ออกมาเพื่อประสานกฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยของของเล่นเด็กของแต่ละประเทศสมาชิกให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันภายในวันที่ 30 มกราคม 2532 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2533 นั้น จะเห็นได้ว่ามาตรฐานของประชาคมยุโรปมีความใกล้เคียงกันมากกับมาตรฐานของไทย เพราะได้กำหนดเงื่อนไขต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของเด็กไว้เป็นสำคัญ เช่น คุณสมบัติทางกายภาพและกลไก คุณสมบัติการติดไฟ คุณสมบัติทางเคมี คุณสมบัติทางไฟฟ้า คุณสมบัติด้านอนามัย และคุณสมบัติทางกัมมันตรังสี ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างบ้างในประเด็นปลีกย่อย เช่น คุณสมบัติทางกัมมันตรังสี ความแตกต่างดังกล่าวจึงสามารถแปรเป็นอุปสรรคทางการค้าได้

การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการผลิตและส่งออกของเล่นเด็กพบว่าส่วนใหญ่ทราบถึงรายละเอียดมาตรฐานสินค้า มอก.685-2530 อยู่แล้ว ผู้ผลิตบางรายมีตัวแทนอยู่ในคณะกรรมการวิชาการที่ทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของเด็กเล่น และโดยทั่วไปผู้ผลิตก็ได้มีความพยายามควบคุมการผลิตสินค้าให้ได้ตามมาตรฐาน ซึ่งการควบคุมมาตรฐานสินค้าเป็นไปได้ทั้งในแง่ของการคัดเลือกคุณภาพของวัตถุดิบ การออกแบบลักษณะทางกายภาพของของเล่น และเทคโนโลยีของของเล่น แต่ราคาวัตถุดิบ เช่น เม็ดพลาสติก และระดับเทคโนโลยีของของเล่น เช่น ของเล่นที่ใช้วงจรอิเลคโทรนิก เป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการเพิ่มการผลิตและการส่งออกของอุตสาหกรรมนี้(โดยเฉพาะกับโรงงานที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน) ทำให้ของเล่นที่ผลิตขึ้นมักเป็นของเล่นที่มีขนาดใหญ่แต่ราคาถูก และของเล่นที่ผลิตเพื่อจำหน่ายภายในประเทศมักมีคุณภาพด้อยข้างต่ำกว่าของเล่นที่ผลิตเพื่อการส่งออก อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมาตรฐานของเล่นของประเทศต่างๆอาจแตกต่างกันบ้าง การส่งออกของเล่นเด็กไปยังต่างประเทศจึงมีอุปสรรคจากมาตรฐานทางเทคนิคบ้าง โดยเฉพาะในกรณีของประเทศสหรัฐอเมริกาและประชาคมยุโรป ประเด็นการได้มาซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรฐานทางเทคนิคพบว่าไม่ใช่เรื่องยากเพราะมักได้จากลูกค้าในต่างประเทศโดยตรง การปรับสินค้าให้ได้ตามมาตรฐานก็ไม่ใช่ปัญหาที่สำคัญ แม้จะต้องใช้เวลาในการปรับตัวบ้าง ปัญหาที่น่าสนใจอยู่ที่ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบแต่ละครั้งที่มีมูลค่าสูง ซึ่งกระทบความสามารถในการแข่งขันและเป็นอุปสรรคต่อการเจาะตลาดของผู้ผลิตรายย่อยที่ไม่มียอดการส่งออกมากพอ

5.4. ผลกระทบของข้อตกลงเกี่ยวกับอุปสรรคทางด้านเทคนิค

จุดเด่นของข้อตกลงเกี่ยวกับมาตรฐานทางเทคนิคของสินค้าคือความพยายามที่จะทำให้มีการเผยแพร่รายละเอียดเกี่ยวกับข้อตกลง มีช่างเวลาที่ผู้ผลิตจะใช้ในการปรับตัวก่อนมาตรฐานจะมีผลบังคับใช้ มีการรับฟังความคิดเห็นจากฝ่ายต่างๆเกี่ยวกับมาตรฐานที่ถูกกำหนดขึ้น และปัญหาที่เกิดจากขั้นตอนและวิธีการตรวจสอบมาตรฐานลดลง ซึ่งทั้งหมดนี้จะช่วยลดอุปสรรคทางการค้าลง

อย่างไรก็ตาม แม้ข้อตกลงเกี่ยวกับมาตรฐานทางเทคนิคจะพยายามลดความแตกต่างทางด้านมาตรฐานสินค้าและอุปสรรคที่อาจเกิดจากการได้มาซึ่งรายละเอียดของมาตรฐาน การตรวจสอบมาตรฐาน และการปฏิบัติตามมาตรฐานลง แต่การที่ข้อตกลงยังคงยินยอมให้มาตรฐานทางเทคนิคของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันได้โดยไม่มีข้อตกลงที่เด่นชัดในการทำให้มีมาตรฐานที่เป็นสากลขึ้นมานั้นอาจทำให้การกำหนดมาตรฐานสินค้าที่แตกต่างไปจากผู้อื่นยังคงถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความได้เปรียบเสียเปรียบในการแข่งขันและการกีดกันทางการค้าต่อไป อย่างไรก็ตามจากกรณีศึกษาพบว่าโดยรวมแล้ว มาตรฐานทางเทคนิคของสินค้าไม่น่าจะเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อผู้ผลิตไทย ความพยายามในการปรับปรุงการผลิตให้ได้ตามมาตรฐานของประเทศลูกค้านั้นแม้จะมีอุปสรรคอยู่บ้างในระยะแรก เช่น อุปสรรคในการปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์ การจัดหาวัตถุดิบ การฝึกอบรมฝีมือแรงงาน และค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบมาตรฐานที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโตของผู้ประกอบการรายย่อย แต่การที่แกตต์พยายามสนับสนุนให้มีการสร้างมาตรฐานที่เป็นสากลและให้มีการเผยแพร่และใช้มาตรฐานอย่างเสมอเหมือนกันนั้น ทำให้ในระยะยาวแล้วมาตรฐานดังกล่าวอาจแปรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยรักษาตลาดได้ ดังนั้นความสามารถในการปรับปรุงการผลิตให้ได้ตามมาตรฐานทางเทคนิคและเลือกผลิตสินค้าที่มีเทคโนโลยีและมูลค่าสูงจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ชี้ให้เห็นถึงโอกาสในการอยู่รอดและการขยายตัวของธุรกิจหรืออุตสาหกรรมแต่ละประเภทในอนาคต

อย่างไรก็ตามข้อสรุปในที่นี้อาจเป็นบวกมากเกินไป เนื่องจากอุตสาหกรรมที่ถูกเลือกเป็นกรณีศึกษาจำกัดอยู่เพียงอุตสาหกรรมเต้าเสียบ เต้ารับ และของเล่นเด็กเท่านั้น ปัญหาของอุตสาหกรรมอื่นอาจไม่เหมือนกันและผลกระทบอาจแตกต่างไปจากนี้ ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าจะมีการศึกษาในรายละเอียดต่อไป

6. ผลสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากที่ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าข้อตกลงเกี่ยวกับการตรวจสอบสินค้าก่อนส่งออกและการประเมินราคาทางศุลกากรมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก ข้อตกลงทั้งสอง ในด้านหนึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ แต่ในอีกด้านหนึ่งมีข้ออ่อนที่มิอาจมองข้ามได้และย่อมจะมีผลกระทบต่อประเทศไทย ซึ่งได้ฝากสภาวะเศรษฐกิจของประเทศไว้กับเวทีการค้าระหว่างประเทศ ในขณะที่ข้อตกลงเกี่ยวกับอุปสรรคทางด้านเทคนิคที่อาจช่วยลดอุปสรรคทางการค้า แต่ก็ต้องอาศัยเวลาระยะหนึ่งสำการที่ผู้ประกอบการและแรงงานจะปรับตัวตามมาตรฐานใหม่ ดังนั้นเพื่อให้การปฏิบัติตามพันธะสัญญาที่ประเทศไทยมีต่อ GATT เกิดประโยชน์สูงสุดกับประเทศไทย งานวิจัยนี้ จึงมีข้อเสนอให้พิจารณาดังนี้

6.1. <u>ยืดเวลาที่จะปฏิบัติตามข้อตกลงเกี่ยวกับการประเมินราคาศุลกากร</u> เนื่องจากเห็นได้ว่าประเทศไทยซึ่งมีฐานะเป็นประเทศเล็กในเวทีการค้าโลก อยู่ในสภาวะที่ค่อนข้างเสียเปรียบที่จะปฏิบัติตามข้อตกลงเหล่านี้ทันทีที่มีผลบังคับใช้ จึงสมควรใช้ประโยชน์จากเงื่อนไขในข้อตกลงเกี่ยวกับการประเมินราคาศุลกากรที่ยอมให้ประเทศด้อยพัฒนาสามารถยืดเวลาที่จะปฏิบัติตามข้อตกลงออกไปอีก 5 ปี และถ้าจำเป็นควรยืดเวลาที่จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ราคาคำนวณออกไปอีก 3 ปี โดยให้มีการศึกษาถึงผลกระทบในประเด็นต่างๆโดยละเอียด

6.2. <u>วางมาตรการเพื่อป้องกันปัญหาการแจ้งราคาต่ำกว่าความเป็นจริง</u> เนื่องจากการที่ราคานำเข้าหรือราคาซื้อขายที่ผู้นำเข้าแจ้งจะถูกใช้ในการประเมินภาระภาษี ทำให้เพิ่มแรงจูงใจที่ผู้นำเข้าจะแจ้งราคานำเข้าต่ำกว่าความเป็นจริงเพื่อลดภาระภาษี จึงจำเป็นจะต้องสร้างมาตรการขึ้นมาเพื่อการป้องกันและตรวจสอบการแจ้งราคาเท็จ เช่น การขอรายงานการชำระเงินของผู้นำเข้าจากธนาคารพาณิชย์ และการเชื่อมเครือข่ายข้อมูลระหว่างกรมศุลกากรกับกรมสรรพากรเพื่อป้องกันการแจ้งราคาต่ำเพื่อเลี่ยงภาระภาษีศุลกากรพร้อมๆกับแจ้งราคาสูงเพื่อเลี่ยงภาระภาษีเงินได้ ตลอดจนการกำหนดมาตรการที่จะทำให้ผู้นำเข้าที่ทุจริตเห็นว่าการแจ้งราคาเท็จจะทำให้เกิดความสูญเสียถ้าถูกหน่วยงานที่รับผิดชอบตรวจสอบพบ ซึ่งความสูญเสียนี้ไม่คุ้มกับภาระภาษีที่จะลดลงไปจากการแจ้งราคาซื้อขายต่ำกว่าความเป็นจริงโดยการกำหนดค่าปรับให้อิงมูลค่าภาษีที่รัฐจะสูญเสียจากการแจ้งราคานำเข้าเท็จ เช่น ร้อยละ 50 ของมูลค่าภาษีที่รัฐอาจจะต้องสูญเสียจากการแจ้งราคาเท็จ อย่างไรก็ตาม ต้องคำนึงด้วยว่า

มาตรการที่รุนแรงเกินไปอาจถูกนำไปใช้ในทางที่ผิดและแปรเป็นอุปสรรคต่อการนำระบบการประเมินราคาแกตต์มาใช้

6.3. พิจารณาเปลี่ยนกฎเกณฑ์การประเมินราคาจากการใช้ราคา c.i.f. เป็นราคา f.o.b. ซึ่ง GATT ได้เปิดช่องว่างไว้ให้ประเทศสมาชิกเลือกใช้ราคา c.i.f. หรือราคา f.o.b. หรือราคาระหว่างราคาทั้งสองได้ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้มีแนวโน้มที่จะเพิ่มผลดีของการค้าเสรีให้มากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อมีรายงานว่ามีการกำหนดราคาค่าระวางที่สูงเกินความเป็นจริง (Yeats, 1991)

6.4. การลดลงของรายได้ของรัฐจากภาษี จากข้อมูลเบื้องต้นที่ชี้ให้เห็นว่าระบบการประเมินราคาในปัจจุบันทำให้ราคาประเมินสูงกว่าราคาซื้อขายประมาณร้อยละ 5 ถึงร้อยละ 7 และรายได้จากอากรขาเข้าที่มีค่าประมาณ 94,000 ล้านบาทในช่วง 9 เดือนแรกของปีงบประมาณ 2538 นั้น อาจประมาณได้ว่าการเปลี่ยนมาใช้ระบบการประเมินราคาของแกตต์จะทำให้รายได้จากภาษีนำเข้าลดลงประมาณ 6,900 ล้านบาท[๑] นอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่อรายได้จากภาษีอื่นๆ เช่น ภาษีสรรพสามิต ภาษีเพื่อมหาดไทยและภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่มีฐานการคำนวณจากราคานำเข้าที่รวมภาระภาษีศุลกากรไว้ด้วย ดังนั้นปัญหาที่อาจเกิดจากการลดลงของรายได้ของรัฐจากภาษีต่างๆจึงควรได้รับการศึกษา ทำความเข้าใจ และเตรียมการแก้ไขไว้แต่เนิ่นๆ เพื่อมิให้ปัญหาทางด้านนี้กลายเป็นอุปสรรคทางด้านงบประมาณสำหรับการลงทุนในโครงการพัฒนาต่างๆ ต่อไป มาตรการทางภาษีอื่นๆ ถ้าจะถูกนำมาใช้หารายได้ทดแทนเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ควรได้รับการศึกษา พิจารณาผลกระทบ และความเหมาะสมก่อนที่จะถูกนำมาใช้ปฏิบัติ

6.5. การกระจายอำนาจในการตัดสินใจ ในการสร้างหรือปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการประเมินราคาศุลกากรให้สอดคล้องกับระบบการประเมินราคาของแกตต์นั้น การกระจายอำนาจในการตัดสินใจของอธิบดีกรมศุลกากรไปยังเจ้าหน้าที่ในระดับต่างๆควรวางรากฐานอยู่บนความแตกต่างของมูลค่าภาษีมากกว่าความแตกต่างของสิ่งอื่นๆ เช่น ราคา ดังที่เคยเป็น วิธีการกระจายอำนาจในลักษณะนี้จะช่วยป้องกันการทุจริตและลดข้อครหาเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าตอบแทนในการแก้ไขข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้องกับการประเมินราคาได้

---

[๑] การประมาณค่าในส่วนนี้ไม่ได้รวมความเป็นไปได้ที่ผู้นำเข้าบางรายที่เคยแจ้งราคานำเข้าต่ำกว่าความจริงอาจจะหันมาแจ้งราคาตามความเป็นจริงเมื่อกรมศุลกากรใช้ระบบการประเมินราคาของแกตต์

6.6. ให้มีการศึกษาในรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการประเมินราคาของ GATT เพื่อหาช่องทางแก้ไขในจุดที่ประเทศไทยอาจเสียเปรียบดังได้กล่าวมาแล้ว เพื่อสร้างกฎเกณฑ์ที่เหมาะสมในอีกหลายประเด็นที่ GATT อาจมิได้กำหนดรายละเอียดไว้อย่างชัดเจนพอหรือโต้แย้งได้ เช่น ประเด็นปัญหาการทุ่มตลาด

6.7. อุปสรรคทางด้านเทคนิค แม้ข้อตกลงเกี่ยวกับมาตรฐานทางด้านเทคนิคของสินค้าจะสามารถช่วยลดความเป็นอุปสรรคทางการค้าของมาตรฐานทางเทคนิคลงได้ และจากกรณีศึกษาพบว่ามาตรฐานทางเทคนิคไม่น่าจะเป็นอุปสรรคทางการค้าที่สำคัญของไทย ตราบเท่าที่รายละเอียดเกี่ยวกับมาตรฐานเป็นที่เปิดเผยและขั้นตอนต่างๆเกี่ยวกับตรวจสอบมาตรฐานได้รับการปฏิบัติตามข้อตกลง แต่อุปสรรคดังกล่าวนี้ก็สามารถแปรเป็นความได้เปรียบได้ถ้าหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับมาตรฐานทางด้านเทคนิคของประเทศไทย คือ สำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม จะสามารถทำหน้าที่เป็นแหล่งรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานทางเทคนิคทั้งของไทยและต่างประเทศ(โดยเฉพาะในกรณีสินค้าที่มีศักยภาพในการส่งออก)ได้อย่างครบถ้วน ตลอดจนหน่วยงานต่างๆที่มีหน้าที่รับผิดชอบจะสามารถกำหนดมาตรการส่งเสริม สนับสนุน และดูแลให้สินค้าที่ผลิตในประเทศไทยมีคุณภาพตามที่ได้กำหนดไว้อย่างจริงจัง เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของผู้ผลิตภายในประเทศและรักษาตลาดที่มีอยู่แล้ว ตลอดจนจะช่วยคุ้มครองสวัสดิการของผู้บริโภคทั้งภายในและภายนอกประเทศอีกด้วย

ตารางที่ 1 ตัวอย่างอัตราภาษี ราคานำเข้า และราคาประเมินสินค้าบางชนิด ที่รวบรวมจากกรมศุลกากร แยกตาม Input-Output Sector

ชนิดสินค้า	Input-Output Sector	อัตราภาษี (%)	ราคานำเข้า (P_w)	ราคาประเมิน ($\dot{P}_w$)	($\hat{P}_w / P_w$)
ก.สินค้าที่ใช้ราคาสูงสุดใน 1 เดือน					
Ethylene Glycol	84	15	517.25	517.65	1.0008
Forane 22	84	15	2,011.60	2,049.00	1.0186
Acrylic Acid	84	10	13.74	13.89	1.0109
DL-Methionine	84	10	3.05	3.10	1.0164
Capiolactum	84	7	13,885.00	13,885.00	1.0000
Soap Chip	89	40	2,061.86	2,163.57	1.0493
Marlophen 82N	89	25	1,501.67	1,503.33	1.0011
Joss Candles	92	20	560.0	750.00	1.3393
ค่าเฉลี่ย					**1.0546**
ข. สินค้าที่ใช้ราคาสูงสุดใน 3 เดือน					
JIF Regular	89	35	17.07	18.23	1.0680
Foam Tray	97	45	32.14	35.30	1.0983
NCD lid	98	45	36.77	36.77	1.0000
LPCF Dispenser component	98	45	13.62	13.70	1.0059
Amm. Plastic Pearl Bead	134	45	31.33	41.86	1.3361
Hanger	134	45	2.93	3.07	1.0478
210 Litre Intrasep Bag	134	45	12.78	13.39	1.0477
ค่าเฉลี่ย					**1.0863**

หมายเหตุ : ข้อมูลราคาในแต่ละรายการสินค้าเป็นค่าเฉลี่ย

ตารางที่ 5 ผลกระทบต่อระดับการคุ้มกันอุตสาหกรรมภายในประเทศ

Input-Output Sector	อัตราภาษี[3] (%)	(P_w^* / P_w)[3]	1987 NRP	1987 NRP*
68[2]	60.0	1.5000	0.105	0.158
84[1]	11.4	1.0093	0.304	0.307
86[2]	30.0	1.1140	0.097	0.108
89[1]	33.3	1.0395	0.411	0.427
92[1]	20.0	1.3393	0.323	0.433
92[2]	36.0	1.5516	0.323	0.501
97[1]	45.0	1.0983	0.064	0.071
98[1]	45.0	1.0030	0.071	0.071
106[2]	10.0	1.1356	0.186	0.211
110[2]	17.0	4.8020	0.111	0.533
112[2]	32.5	1.1500	0.296	0.340
134[1]	45.0	1.1439	0.154	0.176

หมายเหตุ : * Nominal Rate of Protection (NRP) ปี 1987 ใช้ข้อมูลจาก Paitoon et al. (1989).

[1] ข้อมูลจากกรมศุลกากร

[2] ข้อมูลจากผู้นำเข้าบางราย

[3] อัตราภาษีและค่า (P_w^* / P_w) เป็นค่าเฉลี่ยอย่างง่ายจากข้อมูลในตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 2 ตัวอย่างอัตราภาษี ราคานำเข้า และราคาประเมินสินค้าบางรายการที่ผู้นำเข้ามีปัญหาในการประเมินราคาแยกตาม Input-Output Sector

ชนิดสินค้า	Input-Output Sector	อัตราภาษี (%)	ราคานำเข้า (P_w)	ราคาประเมิน ($\hat{P}_w$)	($\hat{P}_w / P_w$)
ผ้าผืนและอุปกรณ์ต่างๆ	68	60	-	-	1.5000
6-Nylon [1/]	86	30	604.20	673.10	1.1140
Dai Rust [1/]	92	36	182.32	282.88	1.5516
Hot Rolled Steel Sheet	106	10	434.00	498.00	1.1475
In Coil	106	-	427.00	498.00	1.1663
Aluminium 1)	110	-	443.00	484.15	1.0929
Coupling [1/] 2)	110	-	10.00	48.02	4.8020
Machinery	112	32.5 [2/]	-	-	1.1500
ค่าเฉลี่ย					**1.5110**

หมายเหตุ : - ไม่มีข้อมูล

[1/] ราคา f.o.b.

[2/] เป็นราคาเฉลี่ยอย่างง่ายจากอัตราที่ผู้นำเข้าแจ้งมาว่าอยู่ระหว่าง 5-60 %

ตารางที่ 3 ผลกระทบต่ออัตราภาษีและระดับราคาสินค้าภายในประเทศ

Input-Output Sector	อัตราภาษี t (%)	$(\dot{P}_w/P_w)^{3/}$	$(\hat{P}_w/P_w)t$ (%)	$100(dP_d/P_d)$ (%)
68[2/]	60.0	1.5000	90.00	18.75
84[1/]	11.4	1.0093	11.51	0.10
86[2/]	30.0	1.1140	33.42	2.63
89[1/]	33.3	1.0395	34.65	0.99
92[1/]	20.0	1.3393	26.79	5.66
92[2/]	36.0	1.5516	55.86	14.60
97[1/]	45.0	1.0983	49.42	3.05
98[1/]	45.0	1.0030	45.14	0.09
106[2/]	10.0	1.1356	11.36	1.23
110[2/]	17.0	4.8020	81.63	55.24
112[2/]	32.5	1.1500	37.38	3.68
134[1/]	45.0	1.1439	51.48	4.47
ค่าเฉลี่ย				**9.21**

หมายเหตุ : [1/] ข้อมูลจากกรมศุลกากร

[2/] ข้อมูลจากผู้นำเข้าบางราย

[3/] อัตราภาษีและค่า $(\hat{P}_w/P_w)$ เป็นค่าเฉลี่ยอย่างง่ายจากข้อมูลในตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 4 ผลกระทบต่อมูลค่าการนำเข้าและรายรับจากภาษี

Input-Output Sector	อัตราภาษี[3/] (τ_i)	$(\hat{P}_w / P_w)$[3/]	$100(dV_m/V_m)$ (%)
68[2/]	60.0	1.5000	35.94
84[1/]	11.4	1.0093	0.86
86[2/]	30.0	1.1140	9.43
89[1/]	33.3	1.0395	3.21
92[1/]	20.0	1.3393	29.69
92[2/]	36.0	1.5516	44.21
97[1/]	45.0	1.0983	7.54
98[1/]	45.0	1.0030	0.23
106[2/]	10.0	1.1356	12.64
110[2/]	17.0	4.8020	338.77
112[2/]	32.5	1.1500	12.24
134[1/]	45.0	1.1439	11.04

หมายเหตุ : [1/] ข้อมูลจากกรมศุลกากร

[2/] ข้อมูลจากผู้นำเข้าบางราย

[3/] อัตราภาษี และค่า $(\hat{P}_w / P_w)$ เป็นค่าเฉลี่ยอย่างง่ายจากข้อมูลในตารางที่ 1 และ 2

บทแทรกที่ 1 : ราคาประเมินและราคานำเข้า

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ระบบการประเมินราคาทางศุลกากรของประเทศไทยวางรากฐานอยู่บนการเลือกใช้ราคาสูงสุดจากหลายๆ ราคา ซึ่งส่งผลให้ระดับการคุ้มกันอุตสาหกรรมภายในประเทศเพิ่มขึ้นและมีผลกระทบต่อรายได้ของรัฐและตัวเลขมูลค่าการนำเข้าของประเทศไทย

อย่างไรก็ดี เนื่องจากข้อมูลเหล่านี้มิได้เป็นข้อมูลที่มีการบันทึกไว้อย่างเป็นระบบและลักษณะของข้อมูลค่อนข้างจะมีการแปรเปลี่ยนที่รวดเร็ว การวัดผลกระทบต่างๆ จึงกระทำได้ยาก

ผู้วิจัยได้พยายามรวบรวมข้อมูลเท่าที่จะทำได้เพื่อใช้แสดงตัวอย่างผลกระทบดังกล่าว แหล่งข้อมูลที่สำคัญคือ กรมศุลกากร และผู้ประกอบการนำเข้าบางรายที่มีปัญหาในการนำเข้าและยินดีที่จะให้ข้อมูลเพื่อประกอบการศึกษาภายใต้เงื่อนไขบางประการ ข้อมูลจากทั้งสองแหล่งได้แสดงไว้โดยละเอียดในตารางที่ 1 และ 2 ข้อพึงระวังในการตีความข้อมูลจากทั้งสองแหล่ง คือ ความจริงที่ว่าข้อมูลจากกรมศุลกากรเป็นข้อมูลเฉลี่ยทั้งจากกรณีที่ราคาสำแดงได้รับการยอมรับและกรณีที่ราคาสำแดงไม่ได้รับการยอมรับ ส่วนข้อมูลจากผู้นำเข้าน่าจะเป็นกรณีที่ราคาประเมินสูงกว่าราคาสำแดงเท่านั้น ผลการคำนวณที่ได้เป็นเพียงการชี้ให้เห็นผลกระทบของราคาประเมินอย่างคร่าวๆ เท่านั้น นัยสำคัญทางสถิติไม่ได้รับการทดสอบเนื่องจากจำนวนตัวอย่างมีน้อยมาก

ตัวอย่างผลกระทบต่างๆ ที่สามารถประเมินได้จากข้อมูลดังกล่าว อาจแสดงได้ดังนี้

1. ผลกระทบต่อระดับราคาสินค้าภายในประเทศ (ตารางที่ 3)

ถ้า P_d = ราคาสินค้าภายในประเทศ

P_w = ราคาสินค้านำเข้า (ราคา c.i.f.)

$\hat{P}_w$ = ราคาประเมิน

t = อัตราภาษีตามราคา (Ad Volarem Tariff Rate)

$\frac{dP_d}{P_d}$ = ร้อยละการเปลี่ยนแปลงราคาภายในประเทศที่เกิดขึ้นจากการประเมินราคาทางศุลกากรที่ผิดไปจากราคานำเข้า

$$\frac{dP_i}{P_d} = \frac{(P_w + P_w t) - (P_w + P_w t)}{P_w (1+t)}$$

$$= \frac{(P_w - P_w)t}{P_w (1+t)} \qquad \text{(A1)}$$

$$= \left(\frac{P_w}{P_w} - 1\right) \frac{t}{(1+t)}$$

ข้อมูลใน Column ที่ 4 ของตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ในแต่ละรายการสินค้า ราคาประเมินได้เพิ่มภาระภาษีให้มีอัตราสูงขึ้นกว่าอัตราจริง (Column ที่ 2) และส่งผลให้ราคาสินค้าภายในประเทศเพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตามจากข้อมูลส่วนใหญ่แล้ว ระบบการประเมินราคาทางศุลกากรในปัจจุบันจะทำให้ราคาในประเทศสูงขึ้นประมาณ 1-5% ของราคาที่ควรจะเป็น ถ้าใช้ราคานำเข้าหรือราคาซื้อขาย (c.i.f.) เป็นราคาประเมิน

2. ผลกระทบต่อมูลค่าการนำเข้า (ตารางที่ 4)

ถ้า V_m = มูลค่าการนำเข้า

M = ปริมาณการนำเข้า

ϵ = ค่าความยืดหยุ่นต่อราคาของการนำเข้า

$\frac{dV_m}{V_m}$ = ร้อยละการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการนำเข้าที่เกิดจากการประเมินราคาทางศุลกากร

$$\frac{dV_m}{M} = \frac{d(P_m M)}{P_m M}$$

$$= \frac{dP_m}{P_m} + \frac{dM}{M} \qquad (A2)$$

$$= \frac{dP_m}{P_m} + \epsilon \frac{dP_d}{P_d}$$

$$\frac{dV_m}{V_m} = (\frac{P_m}{P_m} - 1) + \epsilon (\frac{P_m}{P_m} - 1)(\frac{t}{1+t}) \qquad (A3)$$

$$= (\frac{P_m}{P_m} - 1)\ (1 + \frac{\epsilon t}{1+t})$$

จากสมการ (A2) dP/P_m เป็นผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการที่กรมศุลกากรคำนวณมูลค่าการนำเข้าต่อราคาภายในประเทศ ส่วนเทอม $+ \epsilon \frac{dP_d}{P_d}$ เกิดจากการที่ราคาประเมินทำให้ภาระภาษีเพิ่มส่งผลต่อราคาภายในประเทศ ซึ่งทำให้อุปสงค์ต่อสินค้านำเข้าของแต่ละชนิดลดลงซึ่งจะลดลงมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นกับค่า ϵ

ค่า ϵ นี้ควรจะแตกต่างกันไปในแต่ละสินค้า แต่เนื่องจากการคำนวณ ϵ ไม่ใช่จุดประสงค์ของงานวิจัยนี้ จึงใช้วิธีการศึกษาจากงานสำรวจวรรณกรรมของสุวัฒน์ (2529) ซึ่งสรุปได้ว่าการประมาณค่าความยืดหยุ่นต่อราคาของการนำเข้าของไทย สามารถแยกออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกพบว่าค่าความหยืดหยุ่นดังกล่าวมีค่าใกล้เคียง -1 กลุ่มที่สองพบว่า ความยืดหยุ่นดังกล่าวมีค่าอยู่ระหว่าง 0 กับ -1

ในกรณีที่ค่าความยืดหยุ่นเข้าใกล้ -1 (หรือเท่ากับ -1) การประเมินราคาทางศุลกากรจะไม่มีผลต่อมูลค่าการนำเข้าเลย อย่างไรก็ตามในกรณีที่ค่าความหยืดหยุ่นอยู่ระหว่าง -0.5 กับ -1 (เช่นใช้ค่าเฉลี่ย -0.75) ผลกระทบต่อมูลค่าการนำเข้า คือ

$$\frac{dV_m}{V_i} = \left(\frac{P_w}{P_w} - 1\right)\left(1 - \frac{0.75t}{1+t}\right) \qquad (A4)$$

ตามสมการ (Column ที่ 4) แสดงการเปลี่ยนแปลงของตัวเลขมูลค่าการนำเข้าของสินค้าแต่ละชนิด อันเนื่องมาจากวิธีการประเมินราคาทางศุลกากร (ภายใต้ข้อสมมติว่าค่าความยืดหยุ่นต่อราคาของการนำเข้าสินค้าชนิดต่าง ๆ = 0.75)

3. ผลกระทบต่อระดับการคุ้มกันอุตสาหกรรมภายในประเทศ (ตารางที่ 5)

จากสมการ

$$NRP^* = NRP\left(\frac{P_w}{P_w}\right) \qquad (A5)$$

จะเห็นได้ว่า อัตราการคุ้มกันทางราคาของสินค้าแต่ละชนิดได้เพิ่มขึ้น (Column ที่ 5 ตารางที่ 5) เพราะระบบการประเมินราคาทางศุลกากร ซึ่งเราอาจคาดได้เช่นกันว่าระบบการประเมินราคาทางศุลกากรมีผลกระทบต่ออัตราการคุ้มกันที่แท้จริง (Effective Rate of Protection) ในลักษณะเดียวกัน

บทแทรกที่ 2 : ราคา C.I.F. และราคา F.O.B.

ประเด็นที่ว่าการเลือกใช้ราคา f.o.b. จะมีผลให้การค้าระหว่างประเทศของไทยเสรียิ่งขึ้น และระดับการคุ้มกันอุตสาหกรรมภายในประเทศลดลงอย่างไรนั้น อาจแสดงได้ดังนี้

ถ้า P_w คือ ราคา f.o.b.

P_{wf} คือ ราคา c.i.f.

t คือ ค่าขนส่งและประกันภัย ซึ่งเท่ากับความแตกต่างระหว่าง P_{wf} และ P_w นั่นคือ $t = P_{wf} - P_w$ > 0 และ

NRP^* คือ อัตราการคุ้มกันทางราคา (Nominal rate of protection) เมื่อใช้ราคา f.o.b. เป็นฐานในการคำนวณภาษีนำเข้า

จากสมการที่ (5) เราสามารถคำนวณอัตราการคุ้มกันทางราคาเมื่อใช้ราคา f.o.b. ในการประเมินภาษีได้ตามสมการ (A6) ดังต่อไปนี้

$$NRP^* = \frac{P_w + tP_{wf} - P_w}{P_w} = t\left(\frac{P_{wf}}{P_w}\right)$$

$$= t\left(\frac{P_w - t}{P_w}\right) \qquad = t\,\frac{P_w}{P_w} - t\,\frac{t}{P_w} \qquad \text{(A6)}$$

$$= NRP - t\,\frac{t}{P_w}$$

ซึ่งจะเห็นได้ว่าระดับการคุ้มกันอุตสาหกรรม (NRP^*) จะลดลงจากกรณีที่ใช้ราคา c.i.f. เป็นฐานในการคำนวณภาษี (NRP) และจะยิ่งลดลงมากในกรณีที่ (t) มีค่ามาก ซึ่งหมายถึงการลดลงของ

ราคาภายในประเทศของสินค้านำเข้า ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภคและช่วยกระตุ้นประสิทธิภาพของผู้ผลิตภายในประเทศ

อย่างไรก็ตาม ประเด็นดังกล่าวนี้หมดไป ถ้าการค้าเสรี นั่นคือ ไม่มีการเก็บภาษีนำเข้าหรือ $t = 0$ นั่นเอง

References

Ampon Kittiampon et al. (1994) : "The impact of Uruguay Round on Thai Agriculture Sector," paper presented to the final workshop seminar of the PARA general equilibrium model of the Thai Economy, 1 July, Bangkok.

de Wulf, L. (1979): "Customs Valuation Principles and Practices." Bulletin for International Fiscal Documentation , 33(6), 242-8.

de Wulf, L. (1981): "Customs Valuation and the Faking of Invoices." Economic International , February (1981), 13-33.

Diamond, P.A. and Mitchell, F. (1971): "Customs Valuation and Transport Choice," Journal of International Economics, 1 (1971), 119-126.

Isra Sarntisart (1993): "Industrial Protection and Income Distribution in Thailand," unpublished Ph.D. Thesis, the Australian Nation University, Canberra.

Johnson, H.G. (1966): "A Note on Tariff Valuation Base, Economic Efficiency, and the Effects for Preferences,: Journal of Political Economy, 74(4), 401-2.

Kibola, H.S. (1989): "Pre-shipment Inspection and the GATT," Journal of World Trade, April (1989), 49-61.

Paitoon Wiboonchutikul, Rachain Chintayarangsan and Nattapong Thongpakde (1989) : "Trade in Manufactured Goods and Mineral Products," paper presented to the 1989 TDRI Year-End Conference on Thailand in International Economic Community, 16-17 December.

Pangestu, M. and Boediono (1985): " The Indonesia : The Structure and Causes of Manufacturing Sector Protection.: in Findley, C. and Garnaut, R. (eds): The Political Economy of Manufacturing Protection: Experiences of ASEAN and Australia, Sydney : Allen and Unwin, 1-47.

Yeats, A.J. (1991): "Can Preshipment Inspection offset Noncompetitive Pricing of Developing Countries, Imports : the Evidence from Madagascar," Working Papers WPS610, World Bank.

_____ (2538):"พิธีการศุลกากรนำเข้า ณ ท่าเรือกรุงเทพ" วารสารศุลกากร, 7(51), 37-42.

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ (2535):"กฎระเบียบของประชาคมยุโรปเกี่ยวกับของเล่น" เอกสารประกอบการสัมนาเรื่อง ยุโรปตลาดเดียว: ผลกระทบต่อสินค้าของเล่น กระทรวงพาณิชย์.

กฤษฎา ทองธรรมชาติ (2536): ความรู้ทั่วไปว่าด้วยกฎหมายเกี่ยวกับศุลกากร | พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, 396 หน้า.

กองวิเคราะห์ราคา "เอกสารระบบราคาแกตต์" กรมศุลกากร (อัดสำเนา).

โครงการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาการขนส่งสินค้าออกของไทย. (2533): รายงานผลการศึกษาเบื้องต้นเสนอต่อกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, บริษัทการจัดการเกษตรและอุตสาหกรรมจำกัด, 122 หน้า.

รพี อสัมภินพงศ์ (2537): พันธะระหว่างประเทศและโครงการที่มีผลต่อระบบศุลกากรไทยในอนาคต พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สามเจริญพาณิชย์ จำกัด, 135 หน้า.

ณรงค์ชัย อัครเศรณี ไพฑูรย์ วิบูลย์ชุติกุล จงรัก ระรวยทรง และ จีรศักดิ์ พงศ์พิษณุพิจิตร. แนวทางการปรับปรุงเครื่องมือกลไกของรัฐ เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมและการค้า (เล่ม 1):มาตรการระดับมหภาคและนโยบายมาตรการภาษีอากรและสิทธิประโยชน์ งานวิจัยเพื่อประกอบการจัด

ทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมและการค้าในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 พ.ศ. (2535-2539) มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย

ณรงค์ศักดิ์ เหตานุรักษ์ (2536): "การผลิตและการส่งออกของเล่นไทย" กองวิจัยสินค้าและการตลาด กรุงเทพฯ, (อัดสำเนา).

สุวัฒน์ ด้วงปั้น (2529): "อุปสงค์ต่อการนำเข้าและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงภาษีศุลกากรของพืชที่สำคัญต่อรายได้ของรัฐ" วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 (2533): กรุงเทพฯ : สูตรไพศาล, 630 หน้า.

พระราชบัญญัติศุลกากร พระพุทธศักราช 2469 (2536): กรุงเทพฯ : สูตรไพศาล, 2193 หน้า.